

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกร

1.1.3 เพื่อศึกษาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกร

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตกล้วยไม้กับสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร ปี 2547 จำนวน 18 กลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 440 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ตามสัดส่วน ร้อยละ 47.73 ของประชากร เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 46.44 ปี มีประสบการณ์ในการผลิตกล้วยไม้เฉลี่ย 15.66 ปี มีแรงงานในการผลิตกล้วยไม้เฉลี่ย 3.35 คน โดยมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 8.79 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกกล้วยไม้พันธุ์มาดาม ซึ่งอยู่ในตระกูลหวาย โดยภาพรวม เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง

สำหรับกล้วยไม้จากสื่อทุกประเภท แต่ได้รับในระดับค่อนข้างน้อยและน้อย สื่อบุคคลที่เกษตรกรทุกคนได้รับข่าวสาร คือ เพื่อนบ้าน ส่วนสื่อมวลชนที่เกษตรกรทั้งหมดได้รับ คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามข่าวสารจากแหล่งดังกล่าว เกษตรกรได้รับในระดับน้อยเท่านั้น

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

1.2.1 รายละเอียดความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกร

1) การปฏิบัติก่อนการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการอ่านฉลากให้เข้าใจก่อนการใช้สารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ และการผสมสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามอัตราส่วนที่ฉลากระบุไว้ ตามลำดับ และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ในเรื่องการสำรวจปริมาณแมลงก่อนฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้และการใช้ทรายหรือเกลบกกลบทับสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้หกเป็นตามพื้น

2) โรคเน่าดำ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคเน่าโดยใช้สารเมทาแลกซิล 25 % WP อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร และเกษตรกรส่วนใหญ่ ทราบว่า สารเมทิลดีไฮด์ 80 % WP อัตรา 40 กรัมต่อ น้ำ 20 ลิตร ไม่สามารถใช้ในการป้องกันกำจัดโรคเน่าดำ

3) โรคดอกสนิม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคดอกสนิมในกล้วยไม้ โดยการใช้ส่วนผสมคลอรีน อัตรา 5 กรัมต่อน้ำ 400 ลิตร หรือโดยการใช้สารไกลโฟเซต 48 % อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

4) โรคเกสรดำในกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง การใช้สารอะเบนดาโซล 40 % อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรป้องกันกำจัดโรคเกสรดำในกล้วยไม้ และเกษตรกรส่วนใหญ่ ทราบว่า สารอะเบนดาโซล 40%WP โปรคลอราท 50 % WP และสารอะซอ กซิสโตรปีน 25 % WP สามารถใช้ ป้องกันกำจัดโรคเกสรดำในกล้วยไม้ และเกษตรกรประมาณสองในสาม มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง การใช้สารโปรคลอราท 50% WP อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 100 ลิตร ป้องกันกำจัดโรคเกสรดำในกล้วยไม้

5) โรคใบเป็นเหลืองในกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารคาร์เบนดาซิม 50 % WP และสารโปรพิเนบ 70 % WP สามารถใช้ป้องกันโรค

ป็นเหลืองในกล้วยไม้ได้ เกษตรกรมากกว่าครึ่ง มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารคาร์เบนดาซิม และ สารอามีทริน เป็นสารที่ใช้ป้องกันกำจัดโรคใบป็นเหลืองในกล้วยไม้

6) โรคใบจี้กลาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ทราบว่าโรคจี้กลากไม่ได้มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส และ ไม่สามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดพ่นด้วยสารคลอไพริฟอส 40 %

7) โรคใบจุดกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สเตรปโตมัยซิน และออกซีเตตระไซคลินโปรเคน เป็นสารป้องกันกำจัดโรคเน่าในกล้วยไม้ และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องว่า โรคเน่าในกล้วยไม้ไม่ได้เกิดจากการขาดธาตุอาหารหลัก N-P-K และสารไดเมธอเทท 40% ไม่สามารถใช้ป้องกันกำจัดโรคเน่าในกล้วยไม้ได้

8) เพลี้ยไฟ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง เพลี้ยไฟสามารถป้องกันกำจัดได้ด้วยสารอิมิดาคลอพริค และไซเปอร์เมทริน และ เพลี้ยไฟเป็นแมลงศัตรูพืชที่สำคัญที่ทำความเสียหายร้ายแรงต่อกล้วยไม้ส่งออก และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารอะบาเมคทริน 1.8 % EC อัตรา 10-20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร สามารถป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟในกล้วยไม้

9) แมลงบั่วกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารคาร์โบซัลเฟน 20 % EC อัตรา 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร สามารถป้องกันกำจัดแมลงบั่วกล้วยไม้ได้ผล เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารคาเบนดาซิม 50 % SL อัตรา 5 CC. ต่อน้ำ 20 ลิตร ไม่สามารถป้องกันกำจัดแมลงบั่วกล้วยไม้ได้

10) หนอนกระทู้ผัก พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง สารคลอไพริฟอส 40 % SL ผสมสารเมโทมิล 40 % SL สามารถใช้ป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ผักได้ และเกษตรกรมากกว่าครึ่ง มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง หนอนกระทู้ผักสามารถป้องกันกำจัดได้ด้วยสารคลอร์ฟลูอาซอรอน

11) หนอนกระทู้หอม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง หนอนกระทู้หอมสามารถกำจัดได้ด้วยเชื้อไวรัส NPV เชื้อแบคทีเรียBTและเชื้อชีวินทรีย์ เซนทารี และเกษตรกรมากกว่าครึ่ง มีความรู้ในเรื่อง สารเคมีที่สามารถใช้ป้องกันกำจัดหนอนกระทู้หอมได้คือ สารบูฟีโนไซด์

12) ตัวห้ำตัวเบียน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง การใช้สารเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน มีส่วนทำให้ตัวห้ำตัวเบียนที่มีประโยชน์ตาย

13) การปฏิบัติหลังการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่อง ควรฉีดพ่นวันที่ยอดกล้วยไม้แห้ง

ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ในแปลงปลูก และหลังจากฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้เสร็จผู้ฉีดควรอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที

1.2.2 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีคะแนนความรู้เฉลี่ย 28.78 คะแนน จากคะแนนเต็ม 38 คะแนน ซึ่งหมายถึงโดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก

1.3 การใช้สารเคมีตามระบบ GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร

1.3.1 รายละเอียดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกร

1) โรคเน่าดำหรือโรคยอดเน่าหรือโรคเน่าเข้าไส้ พบว่า เกษตรกรมากกว่าสองในสาม มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 3 ลักษณะเท่ากัน คือใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

2) โรคดอกสนิมหรือจุดสนิม พบว่า เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสี่ มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดตามลำดับ ดังนี้ ใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ และใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ

3) โรคเกสรดำ พบว่า เกษตรกรประมาณสองในสาม มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 3 ลักษณะเท่ากัน คือใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

4) โรคใบปื้นเหลือง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดตามลำดับ ดังนี้ ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

5) โรคใบจุด หรือใบช้ำกลาง พบว่า เกษตรกรมากกว่าสองในสาม มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 3 ลักษณะเท่ากัน คือใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

6) โรคเน่า พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคตามคำแนะนำ

7) เพลี้ยไฟ พบว่า เกษตรกรทุกคนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดตามคำแนะนำ และเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 2 ลักษณะเท่ากัน คือ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

8) แมลงบัวกล้วยไม้ พบว่า ตามพื้นดินหรือวัสดุปลูกซึ่งยากแก่การกำจัด เกษตรกรทุกคนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง และเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 2 ลักษณะเท่ากัน คือใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

9) หนอนกระทู้ผัก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 3 ลักษณะเท่ากัน คือ ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

10) หนอนกระทู้หอม พบว่า เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในห้า มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดทั้ง 2 ลักษณะเท่ากัน คือ ใช้สารเคมีตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ

1.3.2 เปรียบเทียบการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ ของเกษตรกร

1) เปรียบเทียบการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและ แมลงศัตรูกล้วยไม้ ระหว่างการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำและการใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ พบว่า การใช้สารเคมีทั้ง 3 ลักษณะ มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ที่มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ มีแนวโน้มที่จะใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำและใช้ตามอัตราที่แนะนำ

2). เปรียบเทียบการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและ แมลงศัตรูกล้วยไม้ในแต่ละชนิด พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย โดยเกษตรกรทุกคน มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟและแมลงบัวกล้วยไม้ เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดโรคเน่า และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ผักและโรคปื้นเหลือง ตามลำดับ เกษตรกรสองในสาม มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดโรคเน่าดำ โรคใบจุดและโรคเกสรดำ ตามลำดับ เกษตรกรหนึ่งในสี่ มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำเพื่อป้องกันกำจัดโรคดอกสนิมและหนอนกระทู้หอม ตามลำดับ

1.3.3 เหตุผลที่เกษตรกรไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ เกษตรกรประมาณสองในสาม ให้เหตุผลว่า มีสารอื่นที่ใช้อยู่แล้ว เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสาม ไม่เคยพบโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ระบาด และเกษตรกรส่วนน้อย ให้เหตุผลว่า ยุ่งยากในการใช้สารเคมี ไม่สะดวกในการใช้สารเคมี ไม่แน่ใจว่าสารเคมีบางชนิดใช้ได้ ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ และไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีบางชนิด

1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง ตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้

1.4.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ ประสบปัญหาในเรื่องราคาสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่จำหน่ายตามร้านค้า มีราคาสูงเกินความเป็นจริง ดังนั้น จึงเสนอแนะว่า เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ควรรวมตัวเพื่อต่อรองราคาสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงกับบริษัทขายส่ง และเกษตรกรส่วนน้อยเสนอแนะว่า ควรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ควบคู่กับสารชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

1.4.2 เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสี่ มีปัญหาในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงของบางบริษัท มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามกรมวิชาการเกษตรกำหนดไว้ และเกษตรกรประมาณหนึ่งในห้า มีปัญหาในเรื่องสารเคมีบางชนิดสามารถป้องกันกำจัดโรคและแมลงได้ แต่ไม่ได้กำหนดอยู่ในระบบ GAP ดังนั้น เกษตรกรประมาณหนึ่งในห้า จึงเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มรายชื่อสารเคมีบางชนิดที่สามารถป้องกันกำจัดโรคและแมลงใน GAP และหน่วยงานของรัฐ ควรเข้ามาช่วยในการควบคุมมาตรฐานของสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลจากการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีพื้นที่ปลูกกล้วยไม้เฉลี่ย 8.79 ไร่ มีประสบการณ์ในการผลิตกล้วยไม้เฉลี่ย 15.66 ปี และส่วนใหญ่ปลูกกล้วยไม้ตระกูลหวาย ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ แสดงว่าเกษตรกรมีแผนในการผลิตกล้วยไม้ของตนเอง โดยพิจารณาจากความต้องการของตลาด

สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงสำหรับกล้วยไม้ โดยภาพรวม เกษตรกรได้รับข่าวสารจากสื่อทุกประเภทในระดับค่อนข้างน้อยและน้อย สื่อบุคคลที่เกษตรกรทุกคนได้รับข่าวสาร คือ เพื่อนบ้าน ส่วนสื่อมวลชน เกษตรกรทั้งหมดได้รับจากวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ส่วนใหญ่ มีอาชีพการปลูกกล้วยไม้มาก่อนช้านาน จึงพยายามช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะพึ่งพาเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัส ษสศิตา (2547: 49) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงเพื่อการส่งออกในจังหวัดสมุทรสาคร ในประเด็นการได้รับข่าวสารพบว่าแหล่งข่าวสารที่

เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100) ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และวารสาร/นิตยสาร ระดับการได้รับข่าวสารในระดับมาก และระดับปานกลาง รองลงมา (ร้อยละ 98.22 95.85 98.94 และ 84.02) ได้รับข่าวสารจากเอกสาร/แผ่นพับทางวิชาการ ผู้นำในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ระดับการได้รับข่าวสารในระดับปานกลาง และระดับน้อย เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 65.08 และ 63.90) ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์และพนักงานส่งเสริมเอกชน ระดับการได้รับข่าวสารระดับน้อยที่สุด แต่มีเกษตรกรน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.60) ได้รับข่าวสารจากวิทยุ ระดับการได้รับข่าวสารน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยเกษตรกรได้รับข่าวสารทุกแหล่งอยู่ในระดับน้อย

2.2 ความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ พบว่า

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบ GAP อยู่ในระดับมาก จึงส่งผลให้มีการใช้สารเคมี เช่น เกษตรกรทุกคน มีการใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ และเกษตรกรเกือบทุกคนใช้สารเคมีตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดแมลงบั่วกล้วยไม้ ตามพื้นดินหรือวัสดุปลูกซึ่งยากแก่การกำจัด นอกจากนี้จะใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง ตามคำแนะนำแล้ว เกษตรกรยังใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงตามอัตราที่แนะนำ

อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรบางรายที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะในเรื่อง การป้องกันกำจัดโรคดอกสนิม โรคใบช้ำกลากและแมลงศัตรูกล้วยไม้ ได้แก่ ไร้อีศวบ หรือแมลงบั่วกล้วยไม้ แต่ผลงานวิจัยของจำรัส คชศิลา (2547: 57) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงเพื่อการส่งออกในจังหวัดสมุทรสาคร ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงตามระบบ GAP พบว่า มีเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 14.2) ที่มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงตามระบบ GAP ในระดับปานกลาง คือ เกษตรกรสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไม้ปลอดภัยจากโรคแมลงตามระบบ GAP ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 8 – 14 ข้อ จากจำนวนคำถามทั้งหมด 20 ข้อ และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีความรู้ในระดับน้อย โดยเฉลี่ยเกษตรกรสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 16.63 ข้อ โดยตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ ต่ำสุด 12 ข้อ และสูงสุด 20 ข้อ

2.3 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ ซึ่ง

ได้แก่ การใช้สารเคมีตามคำแนะนำ การใช้สารเคมีที่มีความเข้มข้นตามคำแนะนำ และการใช้สารเคมีตามอัตราที่แนะนำ พบว่า เกษตรกรมีการใช้สารเคมีที่ใกล้เคียงกันได้แก่ การป้องกันกำจัดโรคเน่าดำ โรคเกสรดำ โรคใบปื้นเหลือง โรคใบจุด เพลี้ยไฟ แมลงบั่วกล้วยไม้ และหนอนกระทู้ผัก ยกเว้นโรคดอกสนิม และหนอนกระทู้หอม อาจเป็นเพราะ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการ

ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบเกษตรที่ที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทำให้ใช้สารเคมีดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตกล้วยไม้ค่อนข้างมาก ถึงแม้จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไม้จากสื่อประเภทต่าง ๆ ในระดับค่อนข้างน้อย และระดับน้อยก็ตาม

เมื่อพิจารณาในส่วนผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูกล้วยไม้และใช้ได้อย่างถูกต้อง ในประเด็น โรคเน่า โรคเกสรดำในกล้วยไม้ โรคใบปื้นเหลืองในกล้วยไม้ โรคใบจุดกล้วยไม้ โรคเน่าในกล้วยไม้ เพลี้ยไฟ แมลงบั่วกล้วยไม้ หนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม

สำหรับประเด็นที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูกล้วยไม้ไม่ถูกต้อง แต่สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องได้แก่ โรคเน่าดำ โรคเกสรดำในกล้วยไม้ โรคใบจี้กลาก โรคเน่าในกล้วยไม้ โรคดอกสนิมในเรื่องการป้องกันกำจัดโดยใช้สารไกลโฟเซต48% อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร และเรื่อง การป้องกันกำจัดโดยใช้น้ำผสมคลอรีน อัตรา 5 กรัม ต่อน้ำ 400 ลิตร แมลงบั่วกล้วยไม้ในเรื่อง การป้องกันกำจัดได้โดยสารคาเบนดาซิม 50%SL 5 CC. ต่อน้ำ20 ตัวห้าตัวเบียน และการปฏิบัติหลังการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้

ส่วนเรื่องที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูกล้วยไม้ไม่ถูกต้อง และใช้ไม่ถูกต้อง ได้แก่ โรคดอกสนิม ในเรื่อง การป้องกันกำจัดโดยสารแมนโคเซบ 80% WP และสารเมทาแลกซิล25%WP แมลงบั่วกล้วยไม้ในเรื่อง การป้องกันกำจัดได้โดยสารไซเปอร์เมทริน10%EC และสารอิมิดาคลอพิค10%SL

3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ถึงแม้ผลการวิจัย จะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบ GAP อยู่ในระดับมาก แต่ยังมีเกษตรกรบางรายที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ตามระบบ GAP ในระดับน้อย และเกษตรกรได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกร ควรให้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง สำหรับ

กล้วยไม้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาครอย่างสม่ำเสมอโดยใช้ช่องทางที่เหมาะสมและเกษตรกรได้รับทราบอย่างทั่วถึง

3.1.2 ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูกล้วยไม้ไม่ถูกต้อง และใช้ไม่ถูกต้อง ได้แก่ โรคดอกสนิม ในเรื่อง การป้องกันกำจัดโดยสารแมนโคเซบ 80% WP และสารเมทาแลกซิล 25% WP แมลงบั่วกล้วยไม้ในเรื่อง การป้องกันกำจัดได้โดยสารไซเปอร์เมทริน 10% EC และสารอิมิดาคลอพริค 10% SL ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรดำเนินการส่งเสริมและแนะนำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ให้ถูกต้องตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดและให้ได้มาตรฐานตามระบบ GAP สำหรับกล้วยไม้ อันจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถผลิตกล้วยไม้ที่มีคุณภาพ และมาตรฐานสำหรับการส่งออก และผ่านการตรวจรับรองตามระบบ GAP

3.1.3 ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรประสบปัญหา ราค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่จำหน่ายตามร้านค้า มีราคาสูงเกินจริง ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรหาวิธีการหรือมาตรการควบคุมเกี่ยวกับราค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่จำหน่ายตามร้านค้า ซึ่งมีราคาสูงเกินความเป็นจริงให้กับเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ หรือหาวิธีการซึ่งจะส่งผลให้การซื้อสารเคมีมีราคาต่ำกว่าโดยการจัดตั้งกลุ่มเพื่อต่อรองราคาสินค้ากับบริษัทผู้ผลิตโดยตรง เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตกล้วยไม้ให้กับเกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเสนอแนะให้มีการหาข้อมูลเกี่ยวกับราค่าสารเคมี ฉะนั้น ผู้สนใจในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการตลาดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูกล้วยไม้ การตลาดกล้วยไม้ทั่วไป และการตลาดกล้วยไม้เพื่อการส่งออก ตลอดจนเครือข่ายผู้ผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก และเพื่อสร้างช่องทางการตลาดทางเลือกให้กับเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ต่อไป